

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

SOL 067 Socialt arbete med barn och unga

Höstterminen 2005-12-19

Samverkan skola och socialtjänst

**Lärares och socialsekreterares perspektiv och
syn på samverkan med varandra.**

Författare: Anna Johansson

Handledare: Maria Bangura Arvidsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<u>INNEHÅLLSFÖRTECKNING</u>	2
<u>ABSTRACT</u>	4
<u>FÖRORD</u>	5
<u>1</u> <u>INLEDNING</u>	6
<u>1.1</u> <u>INLEDANDE DIKT</u>	6
<u>1.2</u> <u>PROBLEMFÖRMULERING</u>	7
<u>1.3</u> <u>SYFTE</u>	9
<u>1.4</u> <u>FRÅGESTÄLLNINGAR</u>	9
<u>1.5</u> <u>PERSPEKTIV OCH AVGRÄNSNINGAR</u>	9
<u>2</u> <u>METOD</u>	10
<u>2.1</u> <u>METODVAL</u>	10
<u>2.2</u> <u>URVAL</u>	10
<u>2.3</u> <u>TILLVÄGAGÅNGSSÄTT</u>	10
<u>2.4</u> <u>RESULTATENS TILLFÖRLITLIGHET</u>	11
<u>2.5</u> <u>BEARBETNING OCH ANALYS AV INTERVJUERNA</u>	12
<u>2.6</u> <u>ETISKA STÄLLNINGSTAGANDE</u>	13
<u>2.7</u> <u>KÄLLKRITIK</u>	13
<u>2.8</u> <u>FORTSATT FRAMSTÄLLNING</u>	14
<u>3</u> <u>BAKGRUND</u>	14
<u>3.1</u> <u>HISTORIK</u>	14
<u>3.2</u> <u>SYFTE MED SAMVERKAN</u>	15
<u>3.3</u> <u>VAD SÄGER LAGEN</u>	15
<u>3.3.1</u> <u>SOL</u>	15
<u>3.3.2</u> <u>Skollagen</u>	15
<u>Skollagen 1 kap. 2a § säger.</u>	15
<u>3.3.3</u> <u>Sekretess</u>	16
<u>3.3.4</u> <u>Samtycke</u>	16
<u>3.3.5</u> <u>Anmälningsskyldighet</u>	17
<u>4</u> <u>DEFINITIONER AV BEGREP</u>	18
<u>5</u> <u>TIDIGARE FORSKNING OCH TEORI</u>	19
<u>5.1</u> <u>SAMVERKAN SKOLA OCH SOCIALTJÄNST</u>	19
<u>5.2</u> <u>UTVECKLING AV SAMVERKAN</u>	20
<u>5.3</u> <u>UNDERLÄTTAR SAMVERKANSARBETE</u>	20
<u>5.4</u> <u>FÖRSVÅRAR SAMVERKANSARBETE</u>	22
<u>5.5</u> <u>SAMVERKAN I FRAMTIDEN</u>	22
<u>5.6</u> <u>EN METOD</u>	23
<u>5.7</u> <u>TEORETISK UTGÅNGSPUNKT</u>	23
<u>5.7.1</u> <u>EKOLOGISKA ÖVERGÅNGAR</u>	25
<u>6</u> <u>RESULTATREDOVISNING</u>	26
<u>6.1</u> <u>PLATS FÖR UNDERSÖKNING</u>	26
<u>6.2</u> <u>INTERVJUPERSONER</u>	26
<u>6.3</u> <u>SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH SOCIALTJÄNST.</u>	26
<u>6.3.1</u> <u>Lärare</u>	26
<u>6.3.2</u> <u>Socialsekreterare</u>	27
<u>6.3.3</u> <u>Analys av hur de olika yrkesprofessionerna ser på samverkan skola socialtjänst</u>	28
<u>6.4</u> <u>SAMVERKANS UTVECKLING</u>	30
<u>6.4.1</u> <u>Lärare</u>	30

6.4.2	Socialsekreterare	30
6.4.3	Analys av hur de olika yrkesprofessionerna ser på utvecklingen av samverkan ...	31
6.5	UNDERLÄTTANDE OCH SVÅRIGHETER I SAMVERKANSSITUATIONER	32
6.5.1	Lärare	32
6.5.2	Socialsekreterare	33
6.5.3	Analys av hur de olika yrkesprofessionerna ser på vad som underlättar och försvårar en samverkan	35
6.6	SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH SOCIALTJÄNST I FRAMTIDEN	36
6.6.1	Lärare	36
6.6.2	Socialsekreterare	38
6.6.3	Analys i hur de olika yrkesprofessionerna ser på samverkan i framtiden	40
7	SLUTDISKUSSION	40
8	KÄLLFÖRTECKNING	43
9	BILAGA 1	46
10	BILAGA 2	47
11	BILAGA 3	48

ABSTRACT

The purpose with the essay was to study the school and the social welfare personnel respectively along with their perspectives and views on their collaboration in the work with socially exposed children and how the collaboration was formed.

To get answers to my questions, I interviewed three teachers and three social welfare secretaries. The questions and the analysis were divided into themes: the collaboration between school and social services now and in the future, development of collaboration, and facilitation and difficulties.

When analysing the interviews I found a consensus in some questions. All interviewed agreed on the importance of collaboration for the welfare of the child through continuous meetings. The relationship and dialogue between school and social services was vital. Both teachers and social welfare secretaries found it essential not to be seen as a hidden authority. Teachers wanted to put faces to the social welfare secretaries.

The analysis showed that conferences for pupil care are an established way of collaboration.

The literature and the interviews show that two different cultures have to meet in order to achieve best possible results for the child. It is essential to see the child in a comprehensive view and for different professions to collaborate in order for the child to develop.

FÖRORD

Arbetet har varit en process som haft sitt eget liv i mig, under en hel höst. Ja egentligen har ämnet för uppsatsen levt som ett litet frö till något, som jag skulle vilja utveckla, under en lång tid. Arbetet med uppsatsen, har varit kantat av toppar och dalar. Där jag på toppen tyckt att ”så jättebra detta blir” och dalar där känslan har varit ”mm, det är så att jag är värdelös och aldrig kommer att få till något bra”. Stundtals har jag blivit ”som lite trött”, för fokuseringen på ämnet har genomsyrat mitt vardagsliv, funnits med i alla skeden. Så...mina närmaste har fått stå ut.

Äntligen, så ligger här nu resultatet av mina ansträngningar. Jag hoppas att jag kan delge något som kan vara en tanke för någon. Jag har fått en större kunskap inom detta område. Vissa delar kommer alltid att följa med mig, inte minst den process det har varit att skapa själv.

Tack alla intervjupersoner för att ni tog er tid och delade med er av era kunskaper och erfarenheter. Utan er hade det inte funnits något material att redovisa och analysera. Jag upplevde våra samtal som mycket givande.

Tack också till alla jag mött på vägen, som uppmuntrat mig i mitt arbete, fått mig att inta ett annat perspektiv på skrivandet. ”Å, så skönt att bara vara hemma och gå i mysdress hela dagar, att själv styra arbetet.” Hhmm, det tyckte inte jag, i min känsla av prestationsångest. Ett stort tack vill jag rikta till min handledare Maria Bangura Arvidsson, som varit ett stöd i arbetet och som alltid visat ett intresse och en vilja att stödja i de problem som kommit längs med vägen.

1 INLEDNING

1.1. INLEDANDE DIKT

Som en inledning till min uppsats och för att få en ingång i att förstå samverkans betydelse, väljer jag att dela en dikt med er läsare.

Inne i en skog ligger en stor sten. Den är flera meter lång, den är lite längre än den är bred. Stenen är så hög att ingen kan se över den. Ingen kan betrakta hela stenen på en gång. Den ena sidan är vänd mot solen, medan den andra alltid skuggas av några höga träd. Det växer buskar och småträd på stenen. Här och var finns det mossor, och om sommaren växer där blommor. Från solsidan kan man tydligt se en spricka i stenen, men det är svårt att avgöra hur djup den är, var den slutar och om den kanske redan har spräckt stenen i två delar. Inte ens genom att gå runt stenen kan man se detta. För att kunna avgöra om stenen har delats i två stycken, måste flera personer samarbeta och berätta för varandra vad de kan se.

Dessutom måste några ha kunskaper om stenar och om hur växternas rötter betar sig. Andra måste känna till effekten av väder och vind, rinnande vatten och kyla osv. All denna kunskap är nödvändig på en och samma gång, och ingens kunskap är bättre eller viktigare än de andras (Lind,Moshoult&Schultz 1999, s 11).

1.2. PROBLEMFÖRMULERING

I vårt samhälle har de flesta barn goda förutsättningar för att utvecklas och få ett gott liv. Flera parallellt samspelande system påverkar och bidrar till barnens utveckling (Drugli, 2003). Hur dessa system samverkar är betydelsefullt i arbetet för barnets bästa. Barnets utveckling sker på flera arenor och i samspel med olika system. Skolan är en stor del av ett barns dag och har en stor kunskap i barnets kognitiva-sociala-motoriska och emotionella utveckling. Skolans personal ser hur barnet utvecklas och när något inte stämmer. Skolan utgör en viktig del av nätverket för barn. Barnen träffar människorna i dessa miljöer nästan varje dag. Det är enkelt för barnet att skapa kontakt med och sända signaler till de människor som befinner sig runt omkring i skolan (Klefbeck & Ogden, 2003). Skolan är en viktig aktör på barnets arena.

I Sverige blir varje år, tusentals barn aktuella för insatser från socialtjänsten. Barnen lever under förhållanden som är sådana att barnens hälsa och utveckling är i fara. Forskning och erfarenhet visar att faktorer som okunskap och bristande samverkansrutiner mellan olika, men för barnet viktiga verksamheter, resulterar i att barnet inte alltid får den hjälp, från vårt samhälle som det behöver. En förklaring till att inte fler barn i riskzonen anmäls, är bristande samverkan, mellan de verksamheter som har anmälningskyldighet och socialtjänsten (Sundell & Flodin, 1997).

När barn har problem, är det viktigt att barnet får individuellt avpassad hjälp så skyndsamt som möjligt. Tidiga åtgärder ger större möjligheter att motverka en negativ utveckling. Det är viktigt att hjälpen är baserad på helheten och att den är samordnad. Barnets utveckling sker på flera arenor och tillsammans med flera olika personer. Förutom föräldrarna, är det vuxna i förskola och skola, som har störst möjlighet att upptäcka utvecklingsproblem hos barn. De har en stor kunskap om barn och en stor kunskap i att skilja på normala och allvarliga problem hos barn i olika åldrar. De känner barnet och kan upptäcka oroväckande förändringar (Drugli 2003). *”Ingen annan verksamhet möter så många barn under så lång tid av deras liv. Det ger skolan en unik möjlighet att identifiera och fånga upp barn som befinner sig i riskzon”* (Hindberg, 2001, s 161).

När det kommer till socialtjänstens kännedom att ett barn lever i en familj där omsorgen sviktar och där föräldrarna inte klarar av eller har förmåga att utvecklas i sin föräldraroll är det ofta skolan som anmäler. De flesta anmälningar kommer ifrån skola och polis (Sundell& Egelund, 2002). Socialtjänsten gör en barnavårdsutredning, ett underlag för att bedöma om barnet och familjen är i behov av någon form av insats. I utredningen söker man efter den insats som på bästa sätt kan hjälpa barnet, utredaren strävar efter att identifiera barnets och familjens behov. Bedömningar görs och insatser sätts in, för att barnet ska få hjälp i olika former. Allt för barnets bästa (ibid).

*”Socialnämnden skall i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa **samverka** med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Ifråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 15 kap. denna lag och av sekretesslagen (1980:100) Nämnden skall aktivt verka för att samverkan kommer till stånd. Lag (2003:407).”*

Nordström och Thunved skriver såhär i sina kommentarer till lagen. *”I individärendet är det inte alltid klarlagt att barnet faktiskt far illa, ofta finns bara en grundad misstanke om missförhållanden. Samverkan skall ske ändå. Att samverka kring ett barn kan i sådana fall ses såväl som en hjälp i arbetet med att få en god helhetsbild av barnets situation som ett sätt för de olika inblandade verksamheterna att samordna eventuella insatser”* (Norström& Thunved, 2004, s 97).

Ordet samverka sänder positiva signaler och det är svårt att inte instämma när ordet nämns. Intresset för samverkan kan förklaras till pågående förändringar i samhället och den kontinuerliga kunskapsutveckling som pågår. Ett långsiktigt socialt arbete kräver långsiktiga sociala åtgärder inom skola och socialtjänst. För det krävs en förbättrad samverkan mellan aktörerna och att insatser samordnas för att de ska bli så kraftfulla som möjligt (Rönnols, 2002).

Hur samverkar vi då kring dessa barn? Hjälps vi åt för att få en så heltäckande bild av barnets verklighet som möjligt eller drar vi åt olika håll med olika avstamp/kulturer att se på barns problem? För att få en helhetsbild, som ger en bättre bedömning, är samverkan värdefull ur ett barnperspektiv.

1.3. SYFTE

Syftet med uppsatsen är att studera skolpersonalens respektive socialtjänstpersonalens perspektiv och syn på samverkan med varandra i arbetet med socialt utsatta barn och hur samverkansformerna är utformade.

1.4. FRÅGESTÄLLNINGAR

- Hur förhåller sig personal i skola och socialtjänst till samverkan?
- Hur fungerar samverkan mellan skola och socialtjänst i nuläget?

- Vad finns det för möjligheter i samverkansarbetet?
- Vad finns det för svårigheter i samverkansarbetet?
- Har samverkan mellan de olika verksamheterna utvecklats på något sätt under de senare åren?
- Hur ser de olika yrkesprofessionerna på sin egen roll i samverkan och den andra yrkesgruppens roll?
- Finns det tankar och visioner om hur arbetet ska utformas i framtiden?

1.5. PERSPEKTIV OCH AVGRÄNSNINGAR

Det jag ville veta var, hur de olika yrkeskategoriernas syn och upplevelse var av samverkan, i arbetet med barn och unga med sociala problem. För att få en inblick i vardagsarbetet, valde jag att intervjua lärare och socialsekreterare.

Det finns i den kommun, där jag genomfört min undersökning, skolkuratorer och ett projekt med två socialsekreterare och någon lärare som samverkar i arbetet med några barn som har sociala problem. Det skulle ha varit intressant att veta hur deras upplevelse av samverkan var. Men jag valde att se på de som arbetar på ett traditionellt sätt, eftersom det är där de flesta barnen finns och det är där som samverkan, enligt mitt sätt att se på barn med sociala problem, kan ge stora vinster för barnet.

Det jag ville fokusera på var de olika yrkesprofessionernas syn på och erfarenheter på och av samverkan, det är deras perspektiv som belyses i uppsatsen.

2 METOD

2.1. METODVAL

Mitt syfte var att undersöka två yrkesprofessioners syn på samverkan med varandra. För att bäst undersöka det valde jag den kvalitativa metoden. Eftersom jag var intresserad av att få en djupare inblick i yrkesprofessionernas uppfattning av betydelsen av samverkan, den rådande kulturella normen i det dagliga arbetet och hur samverkan utvecklats ur två olika traditioner, var personliga intervjuer ett självklart val. För att bäst få svar utifrån mitt syfte valde jag semistrukturerade intervjuer. Där ska intervjuaren vara inställd på flexibilitet i frågornas ordningsföljd och ge intervjupersonen möjlighet att utveckla sina tankar. Samtalet omkring ämnet ska vara utförligt (Dencombe, 2000). Metoden har inga färdiga svarsalternativ, intervjupersonen kan uttrycka och fördjupa sina åsikter på ett fritt sätt (Halvorsen, 1992). Målet var att få ett möte där intervjupersonen fokuserar på samverkan och utvecklar sina tankar, ideer och visioner.

2.2. URVAL

Undersökningen baseras på totalt sex intervjuer. De som intervjuats är tre lärare och tre socialsekreterare. Undersökningen har genomförts i samma kommun. Socialsekreterarna har sitt arbete på samma socialförvaltning. De tre lärarna arbetar på olika orter och skolor i kommunen, men med samma åldersgrupp barn. De är verksamma i förskoleklass, t.o.m. årskurs 7. Tanken var här, att olika skolor utvecklar olika kulturer, genom att intervjua lärare på tre olika skolor var min förhoppning att få en så bred syn på samverkan, som möjligt.

2.3. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Jag framställde en intervjuguide (bilaga 2&3), uppbyggd utifrån teman och med följdfrågor som trättar ner och specificerar olika perspektiv av samverkan. Intervjuguiden skickades med mail till intervjupersonerna några dagar innan intervjutillfället, som en förberedelse för att intervjuerna skulle bli så innehållsrika som möjligt. Den följdes inte fråga för fråga, utan var mer som ett stöd i samtalet, för att hålla fokus på samverkan. Intervjupersonen fick välja var intervjun skulle äga rum. Det blev vid alla intervjuerna, personernas egna arbetsrum. Där var vi ostörda och intervjuerna utfördes i en lugn och avspänd miljö. Jag intervjuade varje person enskilt. Vid intervjuerna spelade jag in samtalet på en liten intervjubandspelare. När intervjun var färdig, transkriberade jag materialet, så snart som möjligt.

Först tog jag telefonkontakt med rektorerna på fyra de olika skolorna. Jag presenterade mig och mitt syfte med uppsatsen. När så informationsbladet var godkänt och klart åkte jag till skolorna och pratade med rektorerna, samtidigt som de fick informationsbladet. (bilaga 1) När det var dags att samla alla lärare, skulle rektorerna presentera informationsbladet och de lärare som var intresserade skulle höra av sig till mig.

Jag tog telefonkontakt med förste socialsekreterare på socialförvaltningen och informerade om uppsatsen och dess syfte. När informationsbladet var godkänt och klart åkte jag till socialkontoret och lämnade det till den socialsekreterare jag haft telefonkontakt med, som såg till att de andra skulle få informationen. Sedan fick jag namn på tre socialsekreterare som var intresserade och ville medverka i undersökningen.

Syftet med att arbeta så, var att jag hoppades få intervjupersoner som var intresserade av ämnet och som ville delge sina erfarenheter och kunskaper.

Urval där de intervjuade själva väljer att delta i en kvalitativ intervju, av eget intresse, kan ge resultat som inte är representativa för arbetsplatsen, menar Halvorsen i sin metodbok (Halvorsen, 1992). Men, jag såg det relevant för min undersökning, med endast sex intervjuer, att de personer jag skulle möta, var intresserade av ämnet.

2.4. RESULTATENS TILLFÖRLITLIGHET

Min avsikt med uppsatsen har varit att fånga de olika yrkesprofessionernas egen upplevelse av samverkan. När jag ser hur olika upplevelsen är tycker jag att jag lyckats fånga just den personens syn. Samverkan utvecklas i en process, det kan tänkas att synen är helt annorlunda om ett år, om personalen t.ex. har fått möjlighet att utveckla sina tankar. I så fall skulle resultatet bli ett helt annat, vid ett annat tillfälle, tidsperspektivet. Eller kanske något händer med omstruktureringar och omorganisationer eller personalbyte så att allt det goda som finns och är under utveckling faller. Mitt sätt att göra urvalet på, har säkert påverkat resultatet, liksom valet av kommun och det lilla antalet intervjuer. Tillförlitligheten är gällande vid tiden för intervjutillfället anser jag (Kvale, 1997).

Det finns aspekter som pekar på en viss samstämmighet i resultaten, som t.ex. vad som är en arbetssituation i samverkan och vad som behövs för att utveckla samverkan. I dessa frågors resultat menar jag att det finns en hög tillförlitlighet. De projektbeskrivningar och utvärderingar som jag har läst i ämnet, gav under analysen bekräftelse på återkommande problem och viktiga sätt att förhålla sig på, vid arbete med samverkan. De påtagliga stora indelningarna i olika svårigheter och viktigheter att lösa innan en samverkan inleds, hörde jag med igenkänning från intervjupersonerna, vilket jag menar stärker undersökningens validitet.

Valet av metod, för att få svar på just min frågeställning ger en trovärdighet till resultaten. Intervjuguiderna skickades med mail till intervjupersonerna ett par dagar innan intervjun. Jag menade då att intervjupersonerna skulle ha möjlighet att samla tanken och förbereda sig. Men, det kan även bidra till att intervjupersonen gör ett eget urval, innan intervjun, i vad som fokuseras på under samtalet.

Det som kan vara till en nackdel är den så kallade intervjuareffekten. Intervjupersonerna svarar olika beroende på hur de uppfattar personen som intervjuar. Den effekten påverkas av vem intervjuaren är, ålder, kön och om ämnets betydelse för personen som intervjuas (Denscombe, 2000).

Valet av kommun ger inte en generell bild av hur det ser ut i samverkansarbetet. Samverkansarbete kan utformas på olika sätt, ofta beroende på kommunens storlek, problemens art, geografiskt läge och den kultur som råder mellan de olika yrkesprofessionerna.

Jag tror att jag har kunnat visa en god bild av det förhållningssätt som genomsyrar arbetet med samverkan, mellan skola och socialtjänst, i den kommun jag har gjort min undersökning, som det förhåller sig just nu.

2.5. BEARBETNING OCH ANALYS AV INTERVJUERNA

I startskedet av uppsatsarbetet, har jag strävat efter att få en bild av hur samverkansarbetet ser ut i landet. För att få en helhetsbild läste jag relevant litteratur, det gav mig ett gott kunskapsläge i forskningsområdet som förberedelse för intervjuerna. Jag har spelat in

intervjuerna med en liten intervjubandspelare. Därefter har jag transkriberat intervjuerna i sin helhet.

Redan i frågeguiden (bilaga 2&3) finns en uppdelning i olika teman. När jag bearbetat materialet, har jag använt mig av temaindelningen och även när jag gjort resultatredovisningen. Teman är 1) samverkan skola och socialtjänst, 2) utveckling av samverkan, 3) underlättande och svårigheter i samverkanssituationer och 4) samverkan i framtiden. I frågorna, till de olika yrkesprofessionerna, har jag använt samma tema, men delat resultatredovisning och analys i de olika yrkena. Jag har sökt efter likheter och olikheter emellan yrkesprofessionerna och sedan gemensamma tankar för båda professionerna, och diskuterat det utifrån tidigare forskning och teori.

2.6. ETISKA STÄLLNINGSTAGANDE

I informationsbrevet (bilaga 1) informerades om uppsatsens syfte, att deltagandet är frivilligt och att det insamlade materialet ska hanteras konfidentiellt. Inför varje intervju har jag informerat om syftet med uppsatsen, dess användningsområde och hur den kommer att spridas. I detta samtal, i inledning av intervjun, har jag varit lyhörd för och checkat av att informationen har nått fram. I min uppsats har jag valt att inte heller namnge individer, uppge kön, kommun, skolor eller socialkontor, då det inte är relevant för undersökningen.

2.7. KÄLLKRITIK

Litteraturen jag läst är till stor del rapporter, utvärderingar och artiklar om olika samverkansprojekt. Uppdragsgivare till dessa skrifter har ofta varit Socialstyrelsen eller Ungdomsstyrelsen, de är båda statliga verksamheter. Min uppfattning är att det borgar för väl genomförda rapporter, men det är viktigt att tänka på att även dessa är skrivna i ett visst syfte. Facklitteratur där samverkan skola och socialtjänst står i fokus uppfattar jag som goda källor. Författarna har erfarenheter och kunskaper i ämnet. De brinner för sin vilja att utveckla och visa på faktorer som kan underlätta en samverkan och faktorer som försvårar. De har en stor kunskap om hur en samverkan bör utvecklas, men innebär att den litteraturen är skriven av personer som är positiva och engagerade i samverkansutvecklingen. I tidskriften Socionomen nr 1/2005 frågar sig Åke Bergmark och Tommy Lundström i ett forskningssupplement om samverkan, om vi fokuserar på processen i stället för att se vilket utfall samverkan har för klienterna. De skriver också att kanske kan samverkan ses som ett mer eller mindre oemotsagt

krav uppifrån. Jag har även sökt i vår kurslitteratur och funnit kapitel eller delar av kapitel som har varit relevanta. Jag anser att tillförlitligheten är god i den litteratur jag läst.

De personer som har intervjuats, har jag uppfattat som engagerade och insatta i ämnet. De har delat med sig av kunskapen som det ser ut just nu i deras verklighet. Min uppfattning är att intervjuerna genomfördes på ett samtalsliknande sätt och att intervjupersonerna var kunniga och villiga att dela med sig av sina erfarenheter i området samverkan

2.8. FORTSATT FRAMSTÄLLNING

Jag väljer att inleda med en kort historik. Därefter följer en förklaring på vad samverkan tjänar för syfte. Viktigt är att visa vad lagen egentligen säger om samverkan och det som följer med samverkan. Därefter följer en förklaring av begrepp som kan vara okända för läsaren. Sedan följer en kunskapssammanställning och resultat av tidigare forskning.

Kommunen där undersökningen gjorts, presenteras. Detta för att förstå i vilken samhällsmiljö undersökningen är utförd. Slutligen kommer då min resultatredovisning baserad på min empiri och utifrån denna redovisning följer analys och slutdiskussion.

3 BAKGRUND

3.1. HISTORIK

Redan innan Socialtjänstlagen utformades, fanns i 1960 års barnavårdslag fastställt att samarbete skulle ske mellan barnavårdsnämnden och skolan. Olika sätt att se på samverkan i olika tidsperioder har medfört att lagen har funnits historiskt, under en lång tid. Men verkligheten har varit den att under vissa tider har samverkan varit mindre aktuell att fokusera på. I SOU 2001:72 läggs stor vikt på samverkansgrupper mellan olika samhälleliga verksamheter för att hjälpa barn på bästa sätt och för att få en helhet i synen på barnet. Denna SOU rapport anser personen jag pratade med på socialdepartementet, gav en ny fokusering på samverkansarbetet.

Socialtjänstlagen sätter ramarna för hur arbetet ska ske. Det faktum att socialtjänsten och skolan har olika kulturer och arbetssätt, de kommer från två olika världar, skapar lätt motsättningar (Lind, Mosholt & Schults, 1999). Gamla spöken lever kvar och informationshindret som finns, och som måste finnas, genom sekretessen, medverkar till att fantasier och föreställningar om respektive yrkesprofession lever kvar (ibid).

3.2. SYFTE MED SAMVERKAN

Syftet med samverkan är att få en samstämmig bild av problemet kring barnet, belysa helheten. Genom att se varandras yrkesprofessioner och deras särskilda kompetenser breddas handlingsmöjligheterna. Kunskapen om hur de andra ser på problemet och hur de arbetar gör att i en samverkan koordineras insatserna. Utifrån de olika yrkesprofessionerna ses föräldrarna och barnet utifrån olika perspektiv, en samsyn med att involvera familjen i arbetet, medför alltid vinster för barnet (Lind, Mosholt&Schultz, 1999). Kostnaden för samverkan är till stor del tid. Erfarenheten visar att samverkan är väldigt tidsödande och att den uppgjorda planeringen av tiden, ofta spricker (Kassman, 2002).

3.3. VAD SÄGER LAGEN

3.3.1 SOL

I SoL 5 kap. 1a § säger.

*”Socialnämnden skall i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa **samverka** med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 15 kap, denna lag och av sekretesslagen (1980:100) Nämnden skall aktivt verka för att samverkan kommer till stånd. Lag (2003:407).”*

Nordström och Thunved skriver såhär i sina kommentarer till lagen.

”I individärendet är det inte alltid klarlagt att barnet faktiskt far illa, ofta finns bara en grundad misstanke om missförhållanden. Samverkan skall ske ändå. Att samverka kring ett barn kan i sådana fall ses såväl som en hjälp i arbetet med att få en god helhetsbild av barnets situation som ett sätt för de olika inblandade verksamheterna att samordna eventuella insatser” (Norström& Thunved, 2004, s 97).

3.3.2 Skollagen

Skollagen 1 kap. 2a § säger.

”Förskoleverksamheten, skolan och skolbarnomsorgen skall på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa, eller som riskerar att fara illa, samverka med

samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 2a kap. 18 § och 9 kap. 16a § denna lag och sekretesslagen (1980:100)

18§. Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven enskild förskoleverksamhet eller skolbarnomsorg får inte obehörigen röja vad han eller hon därvid fått veta om enskildas personliga förhållanden. Lag (1997:1212)

9 kap. 16a§, som i 16§ men ”verksam i fristående skolor” och fått veta i den elevvårdande verksamheten.” (internet 1)

3.3.3 Sekretess

Hur yrkesprofessionen har tystnadsplikt styrs av sekretesslagen. Den är omfattande och svårtolkad, därför väljer jag att inte ha med den i sin helhet. Här har inte arbetsgivare eller arbetsform någon inverkan på sekretessen. Sekretessen styrs av det yrke vi är verksamma inom. Sekretesslagen 1980:100 (Norström& Thunved 2004) säger att socialtjänsten har sträng sekretess, vilket innebär att tanken ska gå i omvänt skaderekvisit, ”om det inte står klart att någon inte skadas av att uppgiften lämnas ut”. Skolans personal har lindrig sekretess som säger i sitt skaderekvisit, ”om det kan antas att någon lider skada av att uppgiften lämnas ut”. Vid samverkan är det viktigt att alla känner sig trygga med att ingen bryter mot sekretessen. Det är också viktigt att sekretessen inte blir till ett hinder, för möjligheten att hjälpa ett barn, genom att tolka lagar och regelverk strängare än vad som krävs. Ledningen måste ta ansvar och etablera ramar för hur sekretessfrågorna ska lösas utan att bryta emot lagen, eller klart belysa vilka som är olösliga, att det blir ett lagbrott, i en samverkan (Drugli, 2003).

3.3.4 Samtycke

För att möjliggöra samverkan mellan skola och socialtjänst krävs ett samtycke från vårdnadshavaren, om det finns två, båda vårdnadshavarna. Sekretessen upphävs då så långt som samtycket gäller. Skolan har även sekretessundantag såsom den s.k. generalklausulen i kap. 14 3 § sekretesslagen, som gör att skolan kan lämna uppgift till annan myndighet om intresset för barnet gör det uppenbart att det överväger det intresse som sekretessen ska skydda. (telefonsamtal med Malmö kommuns stadsjurist Lena Zethraeus)

Om föräldrarna ger samtycke till samverkan involveras de tidigt i processen. Föräldrarna får en större delaktighet. Det bästa är att ha föräldrarna med i arbetet, som aktiva aktörer, hjälpen till barnet blir då bäst (Drugli, 2003). Om utgångspunkten i bedömningen är att föräldrarna

skall involveras i arbetet och om föräldrarna samtycker, lägger inte sekretessen något hinder för samverkan (ibid).

Oavsett vad lagen säger, så är det ur etisk utgångspunkt inte rätt att gå bakom ryggen på föräldrarna. Samarbetet blir lättare om alla spelar med öppna kort (Lind, Mosholt & Schultz, 1999).

Anmälningsskyldighet

Anmälningsskyldigheten bryter alltid sekretessen. Det står i SoL 14 kap. 1§.

”Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden. Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Sådan anmälningsskyldighet gäller också dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och unga eller annan yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. För familjerådgivning gäller istället vad som sägs i tredje stycket. Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom t.ex. skolor har anmälningsskyldighet. Även uppgifter som är obestyrkta och svårbedömda skall anmälas, om de tyder på att barnet kan vara i behov av någon form av stöd eller hjälp från socialnämndens sida” (Nordström & Thunved, 2004, s 215).

Som den största anledningen till att inte fler barn i riskzon anmäls till individ och familjekontoren är en bristande samverkan mellan de organisationer som är skyldiga att anmäla barn som misstänks fara illa och individ och familjeomsorgen (Sundell & Flodin, 1997).

Vad som händer efter en anmälan formar den fortsatta samverkan. När en anmälan har kommit till socialförvaltningens kännedom skall alla inblandade så snart som möjligt träffas, av hänsyn till barnet och de andra involverade parterna. Om det inte sker, så kan föräldrarnas frustration rikta sig mot anmälaren och den anmälade skolpersonalen blir osäker och undrar om föräldern vet vem som har anmält eller inte. Det ger föreställningar och fantasier och bygger myter om varandras yrkesroller. Rutinerna vid en anmälan är viktiga för det fortsatta arbetet och för att få möjlighet till samtycke (Lind, Mosholt & Schultz 1999).

4 DEFINITIONER AV BEGREPP

Det finns många sätt att definiera och olika perspektiv att se på samverkan och samarbete ur. Det sätt jag har valt att definiera begreppen på, är ur litteratur som är relevant för samverkan skola och barnomsorg.

Elevvårdskonferens

Inom varje rektorsområde skall det finnas en elevvårdskonferens där elevfrågor ska behandlas. I en elevvårdskonferens skall rektor, företrädare för elevvården och berörd klassföreståndare eller annan berörd personal ingå. I elevvårdskonferenserna får också andra än personalen vara närvarande och yttra sig. Det står i Grundskoleförordningen 1994:1194, 3 kap 3-4§. Elevvårdskonferensen är ett möte där alla som är inblandade i barnets värd möts för att prata om problemen och fördela vad var och en kan göra för att barnets utvecklas på bästa möjliga sätt. Sammankallande är skolan. Arbetet ska följas upp. (Grundskoleförordningen 1994:1194, 3 kap 3-4§).

Informationsmöten

I den form de nämns i uppsatsen, är en metod där socialsekreterare hjälper till om skolan känner sig osäker eller vilrådig i hur de ska göra. Det kan vara osäkerhet i om en anmälan ska göras eller att skolan vill ha rådgivning eller feedback, i arbetet med en elev eller med en familj. Då kan socialsekreteraren träffa skolpersonalen och ge råd i hur de ska gå vidare i arbetet. Alla uppgifter är då avidentifierade, fokus i mötet läggs på problemet och vägar till lösningar, inte på vilket barn det rör sig om. (muntlig information vid intervjuer).

Samverkan

Olika yrkesprofessioner förväntas behålla just sin specifika kompetens, men i gemensamma frågor och problem träffas de i kontinuerliga möten, kring vissa gemensamma frågor eller problem. I en samverkan finns klarat uppsatta mål och metoder för verksamheten. Samverkan är när flera aktörer samlas kring en arbetsstrategi och samordnar sina insatser (Rönnols, 2002).

Samarbete

Att tillsammans arbeta med en konkret uppgift eller med en enskild person. Det är inte nödvändigt med kontinuitet i arbetet, det uppstår vid behov (Rönnols, 2002).

UKN

Utbildnings och kultur nämnden. Den kommunala nämnden för utbildnings och kulturfrågor

5 TIDIGARE FORSKNING OCH TEORI

5.1. SAMVERKAN SKOLA OCH SOCIALTJÄNST

I det sociala arbetets vardag har samverkan blivit en mer eller mindre självklar del. Om individ och familjeomsorgens samverkan med andra myndigheter skriver Åke Bergmark och Tommy Lundström i ett forskningssupplement i tidskriften Socionomen, nr 1/2005. De konstaterar genom sin forskning att individ och familjeomsorgen har utvecklat en mycket omfattande samverkan tillsammans med olika myndigheter i området. Svårigheten att mäta resultat inom socialt arbete gör att det finns motsättningar i att se nyttan av det krävande arbete och de resurser vi lägger ned. De skriver att ett antal undersökningar gjorts, där det ofta rapporterats om svårigheter. Det har handlat om t.ex. skillnader i målsättning och olika yrkeskulturer. De konstaterar att kunskapen inte är stor om effekterna av samverkan, samtidigt som samverkan ses som en nödvändighet för det sociala arbetet. Inom socialt arbete möter vi ofta individer med sammansatta problem (Bergmark& Lundström 2005).

Skolans möjligheter och behov av samverkan, kunde jag inte finna i någon forskning eller litteratur.

Samverkan är en ganska komplicerad process. Det handlar inte bara om olika yrkesprofessioner som ska mötas, det behöver analyseras på flera nivåer, organisationsnivå, grupp nivå och individuell nivå. En organisation har inte samma förutsättningar som en grupp, precis som relationen mellan grupper har en annan form än relationer mellan individer (Perjos, 2002).

5.2. UTVECKLING AV SAMVERKAN

Under senare år har en rad av verksamheter i samverkan utvecklats i mer eller mindre fasta former. Kommunernas arbete, för att minska antalet placeringar och utveckla öppenvårdsinsatser på hemmaplan, har skapat samverkansprojekt mellan skola och socialtjänst. Ofta har insatserna setts som förebyggande och riktat sig till barn och unga i riskzon (Pettersson, 1999). Ett samverkansprojekt har pågått mellan 1997-2001 i femton medelstora kommuner i landet. Där syftet har varit att samordna insatser för unga i riskmiljöer. Där har Ungdomsstyrelsen på regeringens uppdrag startat upp och stöttat samverkan i de olika kommunerna (Rönnols, 2002). En forskningsrapport som omfattar hundra kommuners individ- och familjeförvaltningar visar att 78% säger att de samverkar med skolan i en enskild samverkan, ett tvåpartsutbyte mellan ett verksamhetsområde och en annan aktör. Det konstateras att individ och familjeomsorgen har en omfattande samverkan med myndigheter och organisationer i omgivningen (Bergmark & Lundström, 2005). Det är troligt att samverkan ökat de sista åren som en följd av en ökad specialisering inom individ och familjeomsorgen (ibid).

5.3. UNDERLÄTTAR SAMVERKANSARBETE

Det finns en rad av faktorer som förefaller underlätta samverkan. En är att politiker och förvaltningschefer på olika nivåer stödjer och är aktiva samverkansförsöken. Det måste finnas en enighet i målen med samverkan och vad som ska vara arbetsuppgifterna. Målen och ramarna för arbetet måste sättas upp innan arbetet startar (Sundell & Flodin, 1997). Om samverkansarbetet är väl förankrat hos alla berörda och fått legitimitet och givna ramar, så underlättar det (Bölander-Ramstedt, 1993).

En annan viktig faktor är att det finns projektledare som tar ansvar för att samverkan fungerar och att det finns en geografisk möjlighet i att arbeta med samma barn. Fördelarna med samverkan måste överväga det extraarbete som det alltid innebär. Om en arbetsmiljö skapas där det finns utrymme för den extra tid som det tar att förbereda och förankra samverkan, underlättar det samverkansarbetet (Sundell & Flodin, 1997).

Det handlar även om att utveckla gynnsamma relationer mellan individer i olika yrkesgrupper och olika bakgrunder i arbetssätt (Sundell & Flodin, 1997). Den relation som byggs mellan två människor är avgörande för hur samverkan ska lyckas och utvecklas. När två

verksamheter ska mötas med uppgift att stödja och hjälpa barn och familjer är det en förutsättning för att kunna lösa problemen att den personliga kontakten är god. Både mellan yrkesprofessionerna och gentemot klienterna (Lind, Mosholt & Schultz, 1999). Arbetet underlättas om det inte är stor personalomsättning eftersom samverkan till stor del bygger på personliga relationer och kontakter. Vikten av en låg personalomsättning och om goda relationerna mellan personalen, kommer igen i all litteratur som jag tagit del av. Om de olika yrkesprofessionerna får tid att och tillgång till att mötas, som t.ex. gemensamma utbildningsdagar, så underlättar det (Sundell & Flodin 1997).

I litteraturen finns många beskrivningar av vad som är viktigt att vara medveten om vid samverkan. Jag har valt två citat, som med hjälp av orden spelplan och lapptäcke, beskriver det.

”Skapa en spelplan där man möjliggör för tjänstemän inom olika nivåer att kommunicera över verksamhetsgränserna och ta ett gemensamt ansvar för barn och unga med behov av särskilt stöd. Modeller kan skapas efter behov, kunskaper och erfarenheter. Samverkan får då en form av en ständig process istället för en färdig modell” (Bölander-Ramstedt 1993, s 30).

Två erfarenheter har framstått som särskilt viktiga i detta arbete. Dels har det varit att sy ihop alla delar i det organisatoriska lapptäcke som verksamheterna utgör och dels att få igång processer där olika verksamheter bidrar med sin syn på problemet, slutar att kritisera varandra och istället delar ansvaret för det som är komplicerade problem så att fler barn och ungdomar skall få del av det goda livet” (Bölander-Ramstedt, 1993, s 2).

Yrkesprofessionerna måste vara medvetna om sin roll, om varandras roller och vad som förväntas av dem. Vilken funktion, vilka resurser och begränsningar som finns i rollen. En medvetenhet i vad som är den gemensamma uppgiften och målen, men också vilka yrkesmässiga gränser som finns (Lind & Mosholt, Schultz 1999). Att ha kännedom i hur de olika yrkesprofessionernas organisationer, funktioner, arbetsområden, kompetenser, möjligheter och begränsningar är värdefullt för samverkan. Det avgör vilka förväntningar som ställs på den andra parten, om det vi tillskriver varandra, stämmer överens med de faktiska möjligheterna. Ska en givande och utvecklande samverkan ske måste vi känna till och acceptera varandras arbetsområden och kompetens (Lind, Mosholt & Schultz 1999). Varje enskilds kunskap och erfarenhet, måste tillvaratas som en resurs i det gemensamma arbetet för att finna en lösning på problemet, vare sig man är lärare, förälder, socialsekreterare eller barn (ibid).

Socialsekreteraren har kompetens och makt över insatsen men det är läraren som har den dagliga kontakten och den djupare kännedomen om barnet och dess utveckling och behov (Lind, Mosholt & Schultz 1999). Det är nödvändigt att alla inblandade är med under hela förloppet och är medvetna om det överordnande målet och det gemensamma arbete med processen som de ska igång med (ibid). Ett långsiktigt socialt arbete kräver långsiktiga sociala åtgärder inom skola och socialtjänst. För det krävs en förbättrad samverkan mellan aktörerna och att insatser samordnas för att de ska bli så kraftfulla som möjligt (Rönnols, 2002).

5.4. FÖRSVÅRAR SAMVERKANSARBETE

Försvårande för en god utveckling av samverkan är bristande ledningsstöd, låga förväntningar och brist på riktlinjer och mandat. Revirtänkande kan komma ur en rädsla för förändrade arbetssätt som sågs som en del av yrkesprofessionen, både i den egna verksamheten som emellan olika verksamheter. Något som beskrivs som försvårande är bristande kontinuitet, både när det gäller träffar och i personal. Täta personalbyten är förödande för utvecklingen, samverkan byggs med hjälp av relationer mellan individer. Samverkan byggs inte upp snabbt, det tar tid, är en process som olika individer med olika förväntningar ska följa med i (Sundell & Flodin 1997). Bristande återkoppling är försvårande för samverkan. Socialtjänsten har utredningsskyldighet och därigenom begär in de uppgifter de anser sig vara i behov av men det finns ingen skyldighet att ge feedback till anmälaren. Forskning visar att denna brist på återkoppling hade en negativ effekt på samverkansarbetet (ibid).

Det kan under samverkan komma starka känslor av att den andra yrkesprofessionen inte ser vad som ska göras. Det kan vara besvärligt att ta steget tillbaka och se målet och att andra metoder är en väg mot målet, även om det inte är mina metoder. Samarbetsproblem öppna eller dolda, tycks generellt ta stor plats och mycket energi från det egentliga uppdraget (Bergmark & Lundström 1/2005).

5.5. SAMVERKAN I FRAMTIDEN

Litteraturen pekar på en önskad utveckling mot att samverkan ska vara inbyggt i systemet så att det inte är beroende av individuella insatser. Personer med stort engagemang orkar ofta en begränsad tid, ansvaret för samverkan ska inte ligga på en brinnande person. Att

verksamheten finns under samma tak eller i samma lokaler. Få möjlighet till gemensam fortbildning och gemensamma handledningar skapar ett sammanhang i olika förhållningssätt att se på barn och unga med problem. Att skapa kontinuitet bland personalen, genom att befrämja goda arbetsvillkor, är en faktor som det fokuseras på i litteraturen som en förutsättning för en positiv framtida samverkansutveckling (Sundell& Flodin, 1997).

5.6. EN METOD

En metod som beskrivs är att dela upp ärenden efter skoldistrikt, så att en socialsekreterare ansvarar för ärenden på en skola. Med en sådan metod når man lokal- och personkännedom i arbetet. Med en sådan uppdelning kan socialsekreterare och barnavårdcentralens sjuksköterska, samma personer, göra regelbundna besök vid förskolan. Där kan allmänna ämnen som sekretess och anmälningar diskuteras. Specifika bekymmer kan diskuteras anonymt (Lind, Mosholt& Schultz, 1999).

5.7. TEORETISK UTGÅNGSPUNKT

Den teori jag har valt att använda är Urie Bronfenbrenners teori om mänsklig utveckling, Utvecklingssekologi. Bronfenbrenner menar att utvecklingen sker i ett sammanhang. Samspelet och interaktionen mellan olika omgivningsfaktorer i barnets omgivningsmiljö påverkar i ett livsloppsperspektiv. Fyra analysnivåer omsluter varandra.

Mikrosystemet

Interaktionen mellan barnet och närmiljön finns i mikronivån. Här skapar barnet sin verklighet och gör sina erfarenheter. Utvecklingsmiljön består vanligen av föräldrar, syskon och andra nära relationer, skolmiljön är ett annat mikrosystem. Utvecklingsmöjligheterna i mikrosystemet hänger ihop med kontinuitet och närhet i relationerna (Klefbeck& Ogden 2003). Betydelsen av en god relation mellan barnet och läraren, men även lärarens relation till föräldrarna påverkar mikrosystemets kvalitet. Det stöd läraren får i arbetet med relationen till barnet och familjen skapar förutsättningarna för mikrosystemet. Samverkan med socialsekreterare som kan ge bekräftelse och rådgivning om hur läraren ska arbeta vidare kan vara en faktor som är avgörande för systemets utveckling.

Mesosystemet

Interaktionen mellan närmiljöerna, är nog så betydelsefull för barnet. Mikrosystemens relationer skapar själva ett system, mesosystemet. Kvaliteten på de kontakter som skapas i mesosystemet, mellan olika mikrosystem, är viktiga för barnets utveckling. Bronfenbrenner menar att mesosystemet har en nyckelfunktion igenom uppväxten (Klefbeck& Ogden 2003). Det är på mesonivån min uppsats befinner sig. Materialet är hämtat inom olika system som samspelar i ett barns värld. Mikrosystem som inbördes relaterar till varandra. För barnet viktiga miljöer, där det ingår under en bestämd tid. Vilka erfarenheter barnet får i skolan påverkar samspelet med de andra systemen på mesonivå. Fokus är på barnets upplevelser och kontakter i olika system. En samspelssituation mellan barnet och skolpersonalen, påverkar hur samspelet mellan föräldrar/syskon och barnet utspelas i hemmet. Föräldrarna kan ha en indirekt effekt på barnets beteende i skolan och skolsamspelet påverkar barnets interaktion till föräldrarna (Lagerberg& Sundelin 2000, Andersson, 2002).

För att skapa ett balanserat mesosystem, under barnets uppväxt, behövs många och goda kontakter och en frånvaro av värdekonflikter emellan dem. Väl sammanvävda mikrosystem i mesosystemet ger utvecklingsmöjligheter som är bättre för barnet, än systemen var för sig ger (Klefbeck& Ogden 2003). Vid arbetet med barn och unga med problem ökar betydelsen av samverkan. Syftet med samverkan är att få en samstämmig bild av problemet, belysa helheten, skapa handlingsmöjligheter, koordinera insatserna, involvera familjen i arbetet (Lind, Mosholt&Schultz, 1999). När dessa system som samspelar på mesonivån och skapar en relation, påverkas samverkan positivt, det blir till barnets bästa. Ett gemensamt grundtänkande är viktigt för de yrkesprofessioner som arbetar problemlösande och förebyggande (Klefbeck& Ogden 2003). När mesosystemet utvecklas, är det för barnet med sociala problem värdefullt att en samverkan finns integrerad ibland de personer som omger barnet. Här är lärare och socialsekreterare och deras relation till varandra viktig. Finns en samverkan är det till barnets bästa.

Det är av stor betydelse vilket stöd som samhället ger föräldrarna för att klara sin föräldrauppgift. Här har skolan en central roll, den kan vara en viktig tillflykt för barn med sociala problem. Skolpersonal, som har förmåga att se sammanhanget runt barn, kan ge goda relationer, ge värme och omsorg i en förutsägbar miljö, med gränser och struktur (Andersson 2002). Täta och goda relationer mellan mikrosystemen är utvecklingsfrämjande för barn. De ger goda möjligheter för ett gott samspel mellan systemen. Barnet blir inte utsatt för

främmande förväntningar och missförstånd och konflikter förebyggs (Klefbeck& Ogden 2003).

Exosystemet

Exosystemet är den tredje cirkeln. Här finns strukturer som påverkar barnets utveckling, men som barnet inte direkt har någon möjlighet att påverka. Barnen påverkas av systemet genom den person det är beroende av. Exempel är arbetsplatser för föräldrarna och kommunledningen. Bronfenbrenner menar också att viktiga faktorer för ett barn, som upplösningen av kärnfamiljen och utvecklingen mot mindre sociala nätverk hör hemma här i ekosystemet. Viktigt i ekosystemet är hur det representerar ett barnperspektiv. Om någon i det talar för barnets sak (Klefbeck& Ogden 2003).

Makrosystemet

Makrosystemet består av det som omsluter och påverkar alla de andra systemen, vilken politisk, ekonomisk och ideologisk kultur som råder i det samhälle där barnet växer upp. Vilka lagar som stiftas och hur samhället följer dem. Olika värden som avspeglas i hur samhället förhåller sig till barn och sättet att uppfostra och undervisas dem (Klefbeck& Ogden 2003).

5.7.1 EKOLOGISKA ÖVERGÅNGAR

När barn rör sig ut från familjen till skolan skapas en övergång från ett mikrosystem till ett annat, en ekologisk övergång. Då skapas ett nytt mesosystem. Sådana övergångar är livet kantat av, men barnen blir tillfälligt sårbara. Vilka känslor övergången skapar och hur den utvecklas är beroende på vilka som är inblandade och hur övergången går till. Ju fler likheter det finns mellan mesosystemen i språk, normer och metoder för samspel, desto enklare blir övergångarna mellan olika system för barnet. Om de vuxna i de olika mikrosystemen har gemensamma förhållningssätt och förstår varandra, resulterar det i en minskad sårbarhet och utsatthet för barnet (Klefbeck& Ogden 2003).

6 RESULTATREDOVISNING

6.1. PLATS FÖR UNDERSÖKNING

Till ytan är kommunen stor för sitt invånarantal, som är strax under tiotusen invånare. Den finns i södra Sverige och har ett väl utvecklat näringsliv, men både små och stora företag. Arbetslöshet är inte ett stort problem. Kommunen finns i ett område av mycket skog, vacker natur och flera insjöar. Utbildningsmöjligheterna från förskola till och med gymnasiet är goda.

Det finns skolor av varierande storlek på fyra orter i kommunen. Det finns en socialförvaltning.

6.2. INTERVJUPERSONER

De lärare jag intervjuat arbetar på olika skolor i kommunen. De är utbildade och har varit verksamma som lärare mellan fem till tio år. Alla tre trivs med sina arbeten. Jag väljer att inte presentera dem närmare eller uppge kön. I resultatredovisningen kommer de att benämnas som lärare 1, lärare 2 och lärare 3.

De socialsekreterare jag intervjuat arbetar på samma socialkontor. De är utbildade socionomer och har varit verksamma som socialsekreterare mellan två och tre år. De trivs med sina arbeten. Jag väljer att inte presentera dem närmare eller uppge kön. I resultatredovisningen kommer de att benämnas som socialsekreterare 1, socialsekreterare 2 och socialsekreterare 3. Intervjuerna genomfördes enskilt.

6.3. SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH SOCIALTJÄNST.

6.3.1 Lärare

Alla lärare nämnde elevvårdskonferens (se begreppsförklaring) som en arbetssituation som innebär samverkan. Lärare 1. ” Samverkan kan vara en elevvårdskonferens, med både socialen och skolan, då ser man på hela familjesituationen och inte bara på skolsituationen. Då hjälps man åt, delar arbetsuppgifter, då hjälps man åt att försöka samverka, vi jobbar med detta”. Vid samtalen om elevvårdskonferenser påtalar alla lärare vikten av att göra föräldrarna delaktiga och få samtycke till att även skolan får information om vilka problem

barnet har, så att elevvårdskonferensen blir en öppen framställning av barnets problem. Då är möjligheterna störst i att hjälpas åt. Lärare 1. ”*Då kan man se på hela barnets situation och inte bara skolsituationen man försöker se helheten och göra det så bra som möjligt för barnet*”. Lärare 3, upplevde anmälningssituationen som en samverkanssituation, men säger senare. ”*Sedan ser jag inte att det är så mycket vad jag kallar samverkan*”. Att se till så att kontaktfamiljen får information om hur det varit i skolan under veckan, ser lärare 1, som en arbetsuppgift som är kopplad till samverkan. Lärare 2, säger, ”*Det jag tycker är samverkan är när vi har elevvårdskonferenser, vissa har fungerat jättebra*”

I nulägesbeskrivningen av samverkan är lärarnas åsikter lite olika, lärare 2 säger ”*Jag kan inte se någon samverkan nu, det är ju inte bra*”. Lärare 1 säger att ”*Jag har arbetat i tio år och tycker att socialtjänst och skola har kommit närmare varandra än de var förut*”. Denna lärare ser positivt på att någon från socialtjänsten har varit på skolan och informerat om arbetsätt och sekretess. Det nämns flera gånger i intervjun.

På frågan hur man i arbetslaget förhåller sig och pratar om samverkan svarar lärarna 1 och 2, att det gör man när det blir aktuellt, vid enskilda fall, men inte generellt. Lärare 2 säger att ”*Det är inte mycket diskussioner i arbetslaget, är det något som behöver tas upp så gör man det med rektor*”. Lärare 3 säger ”*Tyvärr inte*”.

Gemensamt för alla tre lärare är att de ser elevvårdskonferensen som en samverkanssituation. En situation som beskrivs positivt. Där säger de att helhetsbilden av barnet betonas. Samverkan i nuläget beskrivs som att socialtjänst och skola kommit närmare varandra, men att ingen av lärarna kan se någon direkt samverkan. Vid behov, beroende på hur aktuellt det är ökar samverkan.

6.3.2 Socialsekreterare

De tre socialsekreterarna säger alla att elevvårdskonferenser är en arbetssituation som innebär samverkan. Socialsekreterare 1 säger, ”*Vid elevvårdskonferenser får man lite koll på läget, alla är med*”. Alla tre säger att anmälningsituationen, där socialsekreterare träffar föräldrar och skolpersonal, för att alla ska veta vilken information som framställs och hur den läggs fram, är samverkan. Möjligheten till informationsmöten, tycker socialsekreterarna är en arbetsuppgift som är kopplad till samverkan. Socialsekreterare 1 säger ”*Anmälningar pratar vi mycket om*

nu, med skolan” Socialsekreterare 2 säger ”Man sätter sig ner och pratar. Ser på olika arbetsområden, vad kan skolan göra och vad kan socialtjänsten göra”? Socialsekreterare 2 fortsätter med att säga att det är inte alltid personal inom skolan som förstår att har de sagt a, så får de säga b. Socialsekreterare 3 säger ” Vi har just kommit överens om att när skolan gör en anmälan så säger vi, ska vi träffas? Och då träffas både socialtjänst, lärare och föräldrar”.

Socialsekreterare 3 säger senare ”Har man insatser från socialtjänst och skola, är det oftast så att föräldrarna ger sitt samtycke, att vi får prata med varandra. Insatser och uppföljningar, så att barnet inte ramlar mellan stolarna, vems ansvar är det, skolans eller socialtjänstens”?

Nuläget i samverkanssituationen beskriver de på lite olika sätt. Socialsekreterare 1 säger att samverkan i nuläget är ett resultat av färre personalbyten. ”Vi har bytt personal så ofta, nu har det varit stabilt i 11/2 år och det är nu det börjar hända saker”. Socialsekreterare 3 säger ”Vi håller kontakten med skolan, skolkar barnet? Gör barnet sina läxor”? Socialsekreterare 3, påtalar vikten av att personalomsättningen inte är stor. Socialsekreterare 2 upplever samverkan såhär ”Det känns inte som om det fungerade det känns inte som om vi har någon samverkan”.

Om hur arbetsgruppen förhåller sig till samverkan, är det något man pratar om säger socialsekreterare 1, att ”Jaha, det gör vi, i alla frågor man kan diskutera” Socialsekreterare 3 säger att ”Ja, under hela höstterminen har vi pratat mycket om samverkan”.

Gemensamt för alla socialsekreterare är att de ser elevvårdskonferensen som en samverkanssituation. En situation som beskrivs positivt. Här beskrivs även informationsmöten, där skolans personal får handledning i hur de ska gå vidare, mötet genomförs med avidentifierade uppgifter. Vid en anmälan från skolan träffas socialtjänst, skolpersonal och föräldrar. Alla tre socialsekreterarna är överens om att samtycke är en förutsättning för arbetet.

6.3.3 Analys av hur de olika yrkesprofessionerna ser på samverkan skola socialtjänst

Ett tydligt mönster visar att elevvårdskonferenserna upplevs som en väl inarbetad samverkansform. Resultatet av intervjumaterialet visar det. I formen elevvårdskonferens har en samverkan integrerats som en självklar del i arbetet, för både lärare och socialsekreterare.

Lind, Mosholt och Schultz (1999) menar i sin bok "Två världar" att resurserna runt ett barn ska lyftas fram och rollerna fördelas. Elevvårdskonferenser har en fast förankring i skolans och socialförvaltningens värld som en samverkansform där varje deltagare är en resurs för att gemensamt lösa problemen runt barnet. Elevvårdskonferenserna skapar förutsättningar för ett samspel mellan mikrosystemen i mesosystemet. Hur mikrosystem samspelar i mesosystemet är viktigt för barnets utveckling, det kan ge barnet möjligheter som annars inte fanns (Klefbeck & Ogden 2003).

Socialsekreterarna beskriver informationsmöten (se begreppsförklaring) som en samverkansform, men de mötena kommer inte fram i materialet från lärarna. Det kan bero på att den formen av möten inte funnits mer än några år och att lärarna i nuläget inte hade någon elev med problem. Tydligt blir att möjligheterna till att ha en kontakt med rådgivning och oidentifierade uppgifter, informationsmöten, är en möjlighet som inte alla lärare har vetskap om. Att alla ska träffas vid en anmälan, är en god början av utvecklingen för de för barnet så värdefulla relationerna som samspelar i mesosystemet (Klefbeck & Ogden 2003).

Anmälsituationen påverkar föräldrar starkt, de vet inte vad som är sagt och vad som kommer att hända. För den anmälade läraren blir tillvaron osäker, har föräldern fått veta, vad har socialsekreteraren sagt? Men här är lärarna inte uppdaterade i rutinen med träffar vid anmälan. När en anmälan kommer in ska socialförvaltningen ha en träff med berörda parter så snart som möjligt, för att undvika en osäkerhet och otydlighet för de berörda. Om inte det sker uppstår en frustration hos föräldrarna som kan rikta sig mot den som anmält. Det skapar fantasier och bygger på myter om varandras roller i arbetet med barnet (Lind, Mosholt & Schultz 1999). Samspelet i mesosystemet skulle enligt Bronfenbrennes utvecklingsekologi, förbättras om socialsekreterare och lärare fick en ökad kunskap om varandras möjligheter att hjälpa varandra, utveckla en relation. Det skulle ge vinster för barnet.

Ett mönster i resultaten är värdet som båda yrkesprofessionerna ser i att det finns samtycke från föräldrarna. Utvecklas arbetet i samspel med föräldrarna, resulterar det i ett ökat antal mikrosystem som samverkar med barnet.

6.4. SAMVERKANSUTVECKLING

6.4.1 Lärare

Två av lärarna tycker att utvecklingen de sista åren har pekat mot en större öppenhet, ett möte mellan skola och socialtjänst. De tycker att det känns som om socialförvaltningen kommit lite närmare. Lärare 1 säger *”Det är mer lite öppnare på något vis känns det som om socialförvaltningen är närmare än den var innan”*. Samma lärare säger senare i intervjun *”Innan var den mer som en institution som man kanske inte hade riktig koll på”*

Lärare 3 säger *”Vi sitter här som invånare på två isolerade öar som man skulle bygga en bro emellan. För att man inser att det är tvunget om man ska hjälpa de barn som finns, problemen blir ju väldigt mycket större. Man måste inse att man måste bara samverka, men jag ska inte tro att jag kan göra socialsekreterarens jobb”*.

Om synen, det egna sättet att se på samverkan, säger lärare 1 att upplevelsen är att fokuseringen är mer på helheten och poängterar hur viktigt det är att mötas. *”Man känner en närmare tillhörighet, när man har ett ansikte, det är jättebra, det är det, jätteviktigt”*. Detta är sagt angående socialtjänstens information vid ett personalmöte. Lärare 2 kan inte se någon utveckling. *”Det finns så väldigt lite tid, det är inte bara lärarrollen, utan det är mycket annat runt omkring”*.

Två av lärarna upplever socialtjänsten som mera öppen i dag, mera nära, båda använder just ordet, mera öppen. De tycker att utvecklingen har medfört att verksamheterna har närmat sig varandra. Alla tre lärarna anser att utvecklingen går emot en helhetssyn av barnet.

6.4.2 Socialsekreterare

På frågan hur samverkan har utvecklats, tycker socialsekreterare 1 såhär, *”Alltså, man pratar mer om det nu, men sen är det också så ibland att, för det pratades redan om samverkan när jag började här och det hände inte så mycket, men innan var det ju mer motstånd, vi och dom. Vi har blivit mindre farliga”*. Socialsekreterare 2 säger såhär *”Om vi ska samverka med skolan så är det i första hand med skolkuratorerna det ska ske”*. Socialsekreterare 3 säger *”Det är väldigt olika vilken respons vi får, men alla upplever det som positivt, man får väldigt bra feedback från personalen”*.

Sitt eget sätt att se på samverkan ansåg inte socialsekreterarna hade förändrats. De menade att det var till barnets bästa. Socialsekreterare 1, uttryckte sig såhär, *”Nej, det har inte förändrats, jag står fast vid vad jag alltid tyckt. Det är jätteviktigt att samarbeta att jobba på samma håll och att man är medveten om vad parterna gör. För att det ska bli ett bra resultat, givetvis”*.

Alla är överens om att samverkan är något som det pratas om i dag. Även om någon uttryckte en oro för att det var mycket prat och att inget hände. Alla socialsekreterarna uttryckte en stark bild av hur viktigt de tyckte att det var med samverkan.

6.4.3 Analys av hur de olika yrkesprofessionerna ser på utvecklingen av samverkan

Lärarna uttryckte alla att de upplevde kontakten med socialtjänsten som mera öppen, att de kommit närmare varandra. Det var det ingen socialsekreterare som direkt uttryckte sig. Det socialsekreterarna berättade var att det pratades mycket om samverkan och att de såg positivt på utvecklingen. Möjligen speglar sig socialsekreterarnas aktuella diskussion om samverkan på ett sätt som av lärarna upplevs som öppnare. Ett samverkansprojekt med femton medelstora kommuner i landet, har genomförts under åren 1997-2001. Ungdomsstyrelsen har på regeringens uppdrag stöttat projektet. I tidningen *sociologen* finns i nr 5/2004 en positiv artikel om samverkans arbete (Carlsson, Bergdahl 2004) och i nr 1/2005 ett forskningssupplement som beskriver individ och familjeomsorgens samverkan med andra myndigheter. (Bergmark, Lundström 2005) Det gör ämnet som sådant aktuellt och som socialsekreterare riktas fokus på samverkan. Det förstår jag av att det pratas om samverkan, men som en socialsekreterare sa angående om det pratas om samverkan i arbetsgruppen. *”Man pratar mycket och gör lite.”* För att samverkan ska utvecklas behövs fler faktorer som får fart på och utvecklar en god samverkansrelation, mellan skola och socialtjänst. För den framtida utvecklingen är det viktigt att få en förståelse för varandras yrkesprofessioner och att tydligt se varandras roller. (Sundell, Flodin 1997, Lind, Mosholt, Schultz 1999) När jag läser intervjuerna kommer det i nästan varje intervju fram föreställningar om varandra, hur ”de andra” är. För barnet med sociala problem är det viktigt med mikrosystemens relationer i mesosystemet menar Bronfenbrenner. Det är här resurser skulle läggas.

6.5. UNDERLÄTTANDE OCH SVÅRIGHETER I SAMVERKANSSITUATIONER

6.5.1 Lärare

Exempel på situationer där samverkan fungerar, gav två av lärarna.

Lärare 1 ”*Det har varit problem i hela familjen, inte bara i skolarbetet. Socialsekreteraren har stöttat med stödfamilj och annat och då ser man ett resultat att det blir bättre och att det fungerar. Det hjälper inte att vi i skolan sätter in stödresurser, barnet kanske behöver hjälp hemma. Det blir bra om flera samtidigt jobbar med hela barnet*”.

Lärare 3 säger ”*För vi jobbade på samma håll, det var många som tyckte att det blev bra, både vi och socialtjänsten och föräldrarna*”.

Om faktorer som är underlättande för samverkan sa lärare 1 ”*Tid att träffas*” och ”*Det som jag sa innan, att man får ett ansikte, vet vem man ska träffa som socialsekreterare*”. Vikten utav möten formella och informella. Att ha ett ansikte, inte bara en myndighet. Lära känna varandra. Lärare 2 säger ”*Att det finns tid för att träffas*” Lärare 3 säger ”*När man är öppen och föräldrarna ger sitt medgivande, ser till sitt barns bästa och inte tar det emot sig. Det underlättar om föräldrarna är med*”.

Hur ställer sig arbetsledningen till att underlätta samverkan undrar jag vidare Här ar alla lärare överens, att arbetsledningen ställer sig positiv till samverkan. Lärare 1 uttrycker att ”*Vi får stöd när det behövs, det tycker jag*”.

Som situation där samverkan inte fungerar berättar två av lärarna om anmälningssituationer där man i ena fallet inte fått någon som helst feedback tillbaka, inte ens en bekräftelse på att anmälan var mottagen. Berättelsen som lärare 1 ger av sin upplevelse, sitter sedan några år tillbaka befast. ”*Jag vet att det är svårigheter, men vi fick aldrig reda på vad som hände sedan, vi fick inte ens veta om anmälan mottagits och det känns frustrerande*”. Lärare 3 berättar om att flera anmälningar gjordes av samma barn, men barnet bytte handläggare flera gånger och den nya personalen ville ha en ny anmälan omigen. ”*Varje gång så var det någon som tyckte att mina anmälningar inte var fullständiga, jag fick anmäla om och om igen*”.

Lärare 3 säger vidare, att samarbetet blev bra till sist och att socialsekreteraren och läraren sedan fick ett gott samarbete. Lärare 2 ser som en svårighet att ”*Det är jättesvårt att få tag i*

dem, man ringde och ringde och ingen var inne och sedan så hade man sitt eget och tiden gick och så ringde man igen utan att få tag på någon”.

En svårighet som två lärare fokuserar på, är de olika sekretesslagar som finns för de olika yrkesprofessionerna. Lärare 3 tar upp situationen när en socialsekreterare säger att det inte finns samtycke och att det inte får delges någon information. Det upplevs som tillfredsställande. *”Men om man heller inte gör något för att man ska kunna samverka och sen är det bara så. Gömmer sig bakom sekretessen och försöker inte få istånd en samverka. Säger bara” tyvärr, tyvärr, tystnadsplikten” och försöker inte ens då blir ju situationen sådan”.* Lärare 1, säger *”En av svårigheterna är olika sekretes, , föräldrarna säger att man inte får säga något och då kan man inte göra mer”.* Lärare 3, säger om svårigheter *”När man uttrycker sig solklart, att det här är inte mitt ansvarsområde”.* När en person inleder med att säga ansvaret är inte mitt bord. En annan svårighet som togs upp var ekonomi. Lärare 3, säger *”Det är inte alltid så att här har vi ett barn, hur ska vi göra för att detta barn ska bli helt igen. Det är pengar i det, när man funderar på vad som är bäst för barnet. Vad kostar det? Så pengar är en svårighet”.* Lärare 2, säger *”Vi vet för lite om varandra”.*

Hur arbetsledningen ställde sig till svårigheter fanns det ingen direkt åsikt om.

Att få ett ansikte, sa en lärare. Två lärare påpekade faran av att det blir en osynlig myndighet som de ska samverka med. Alla tre pratade om vikten av att mötas regelbundet. Det där med tid, att det måste finnas avsatt tid för att träffas. En lärare fokuserade på vikten av att ha föräldrarna med i arbetet. Om omöjligheten att få resultat i arbetet om inte föräldrarna var med i det.

Som svårighet tog två av lärarna upp de olika sekretesslagarna som de lyder under. Men också möjligheten att gömma sig bakom sekretessen.

6.5.2 Socialsekreterare

Exempel på situationer där samverkan fungerar gav alla socialsekreterarna. Socialsekreterare 1 *”Alltså, om man har en bra dialog, där känner jag att samverkan varit givande”* Samma socialsekreterare fortsätter *” Har haft vissa strulelever , där det har funnits en bra dialog mellan mig och rektor och med kuratorerna med. Där känner jag mer att det varit givande”.* Socialsekreterare 2 säger *”Samtycke, har man bara samtycke så kan man prata hur mycket*

som helst med och om situationen". Socialsekreterare 3 säger " *Den här modellen som vi utvecklar nu, med informationsmöten, där man inte pratar om namn, ser barnet och problematiken. Det ser jag som en bra samverkan*". Alla tre socialsekreterarna säger att elevvårdskonferenser underlättar, då fortsätter arbetet med återkoppling och uppföljning.

Samtycke från föräldrarna, att skola och socialtjänst ska få informera varandra, är något som alla berör. Socialsekreterare 1 säger " *Samverkan blir mycket bättre om man känner personen*". Socialsekreterare 3 säger " *Det är viktigt att få ett ansikte att vända sig till och inte bara en myndighet*". Alla säger också att kontinuiteten i personal är viktig för utvecklingen av samverkan. Socialsekreterare 1 säger " *Eftersom det varit stor personalomsättning här tidigare så har så har det inte kommit igång*". Väl förberedda möten där föräldrarna givit samtycke till att socialsekreteraren är med och får information, underlättar samverkansarbetet säger socialsekreterare 2 " *När föräldern dök upp var hon väldigt tveksam till om en socialsekreterare skulle vara med på elevvårdskonferensen, så jag fick gå, det kändes väldigt pinsamt, det blir ingen bra samverkan*".

Om hur arbetsledningen underlättar samverkan säger socialsekreterare 1 såhär " *Jo, de är positiva och försöker arbeta med att underlätta, min förste socialsekreterare så till att det blev ett möte på en förskola. Man arbetar på det men det är en lång process*".

Socialsekreterare 2 säger " *Min chef är med i arbetsgrupper och projekt*". Socialsekreterare 3 säger " *Man satsar väldigt mycket på samverkan*"

Alla socialsekreterarna säger att sekretessen är en svårighet. Socialsekreterare 1, säger " *Det kan vara svårt med sekretessen, den är ju väldigt ivägen ibland. Ibland får man föräldrarnas samtycke och de tycker det är OK, det går bra, men ibland är det i princip omöjligt*".

Socialsekreterare 2, säger angående samtycket " *Arbetet begränsas av föräldrarna, man kanske vill ge skolan en viss information och förstår att de skulle ha nytta av informationen, men vill inte föräldrarna att skolan ska veta så kan man inte ge den. Det klassiska är ju att man sitter och blir osäker på om man kan säga något. Istället kanske det blir så att man inte ger någon info alls*".

Socialsekreterare 3, säger " *Jag har aldrig stött på att inte få samtycke till att prata med skolan*" men samma socialsekreterare säger sedan att " *Skolan är mer utsatt, för de vet ju inte hela sammanhanget för barnet och hur barnet lever och i vilken miljö barnet befinner sig, de bara gissar*".

Alla tre socialsekreterarna betonade vikten av att mötas. De ville inte ses som en myndighet som var instängd. En bra och öppen dialog ansågs som underlättande. Två socialsekreterare pratade om vikten av uppföljning, så att barnen inte föll emellan.

Som svårighet tog alla upp sekretessen och hur avgörande det är för samverkan att få ett samtycke.

6.5.3 Analys av hur de olika yrkesprofessionerna ser på vad som underlättar och försvårar en samverkan

När jag ser på intervjumaterialet är det påtagligt hur alla intervjuade är medvetna om vikten av att träffas och att det ska vara regelbundet. Att bygga goda relationer. Kontinuerliga träffar var det som alla nämnde först av underlättande faktorer. Alla vet vad som krävs för att utveckla en bättre samverkan. Det framkom en vilja hos socialsekreterarna att inte framstå som en gömd myndighet och hos lärarna en önskan att få ett ansikte, att veta vilka som arbetade med barn på socialförvaltningen. Litteraturen menar att samverkan kostar tid, alla intervjuade förstår vad som krävs, är det tid som behövs?

I all litteratur jag tagit del av återkommer vikten av kontinuerliga träffar. Sundell och Flodin (1997) menar i sin bok "Att samverka runt barn i riskzon" att den relation som byggs mellan individer med olika yrkesroller är avgörande för hur samverkansarbetet ska utvecklas. Täta personalbyten och omstruktureringar är förödande för en utveckling av samverkan. En socialsekreterare uttrycker så tydligt att det är nu när personalen varit densamma under något år, som det börjar hända saker. Tillgängligheten och att vara ett ansikte som skolpersonalen känner igen, att inte vara en gömd myndighet, skriver Aja Bölander-Ramstedt (1993) om i skriften "Djärva gräsrotsbyråkrater". Här beskrivs hur viktigt det är att skapa en mötesplats där yrkesprofessioner kan kommunicera över verksamhetsgränserna och gemensamt ta ansvar för barn med särskilda behov. Modeller för hur arbetet ska ske, kan då skapas efter behov och samverkan utvecklas till en ständig process.

Bristande återkoppling berättar en lärare om, det kommer igen i litteraturen jag läst. Sundell och Flodin (1997) skriver att forskning visar att bristen på återkoppling har en negativ påverkan på utvecklingen av samverkan. Betydande för att underlätta i samverkan är hur

arbetsledningen ställer sig, litteraturen berättar om nödvändigheten av en arbetsledning som ger klara ramar, tydliga mål, tid och goda förutsättningar för samverkan.

På mikronivån kan en lärare vara den viktiga ”den andra” i ett barns vardag och därmed är den interaktionen en bidragande orsak till hur barnet lyckas i skolan. Det gör att kvaliteten av relationen mellan de olika mikrosystemen är värdefulla för ett barns utveckling. Kan läraren erbjudas stöd och samverkan i arbetet med ett socialt utsatt barn, förbättras möjligheterna för barnet till att få en god tillvaro i skolan (Andersson, 2002).

Vid mina samtal med socialsekreterare och lärare har det framkommit en tydlig bild av samstämmighet inom vissa teman och olikheter synen på samverkan i andra temafrågor. Det har framkommit likheter och skillnader i lärarnas och socialsekreterarnas eget individuella sätt att se på samverkanssituationen och framför allt, vilken betydelse som lades i den. De två kulturernas syn på varandra framkom tydligt i alla intervjuer. Visst finns det en stor förståelse för varandras yrkesutövning, men också föreställningar om de olika yrkesprofessionernas syn på varandras yrkesutövande.

6.6. SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH SOCIALTJÄNST I FRAMTIDEN

6.6.1 Lärare

Ingen av lärarna hade fått någon utbildning eller fortbildningsdag eller annan form av pushing som syftade på samverkan. Det blev klara och enkla svar, från alla tre. ”Nej”!

Signaler ifrån UKN var någon osäker på, men svaret blev. ”Nej”! Lärare 1 säger. ”Nej, *inte mer än att vi är anmälningsskyldiga*” Lärare 3, säger. ”*Jag har inte sett några signaler från UKN, det har jag inte, usch, det är ju hemskt egentligen*”.

Hur lärarna ser på sin roll var i två fall tydligt. Lärare 1, säger. ”*Som pedagog ser jag mer inlärningsbiten och hur barnet står utvecklingsmässigt*” och lärare 2 säger ”*för oss är det skolsituationen som gäller*”. Lärare 3, säger ”*Jag ser mig som en del i ett nätverk runt omkring barnet, där är jag en del som kan stötta, sen hur det är hemma kanske jag inte kan påverka, men alla delar är otroligt viktiga*”.

Likheter och dilemman i rollen beskriver alla lärare i att båda yrkesprofessionerna vill barnets bästa. Lärare 3 säger såhär, *”likheter är väl att vi arbetar med människor, jag vet inte, det är på något vis som om man vet för lite om varandra, vad och vilka roller man har. Det stora dilemman är ju att vi har tystnadsplikt, likheten är att vi arbetar med barnen och att det ger resultat för det mesta”*. Lärare 1, säger såhär, *”Likheter i rollen är ju att vi båda vill barnets bästa och det känns ganska skönt för att jag kan koncentrera mig på barnet i skolan och någon annan på familjen, det är inte min uppgift och det är rätt så skönt. Faktiskt”*. Lärare 2, säger *”De jobbar ju för barns bästa, det gör ju vi också. Men jag tror socialsekreterare har större möjlighet att, när något händer och så, så kan de mer gå in och hjälpa”*.

Vad tänkte lärarna om framtiden och vad var deras visioner? Jo, alla tre påtalade vikten av att mötas och utbyta tankar och ideer.

Lärare 1, säger *”Jag kan känna det, att vi har kommit närmare varandra men man kunde kommit ändå lite närmare varandra. Det är inte så lätt när man knappt vet hur var de finns någonstans, knappt vet vad de heter eller hur de ser ut. Det vet man absolut inte. Man har inget namn, bara en myndighet på något vis. Man skulle träffas sådär en gång om året faktiskt. Det tror jag hade varit bra”*.

Lärare 3, säger *”Vi skulle sitta ner och prata med varandra, var är min roll, få tillfälle att sätta oss in i varandras roller. Göra det innan det uppstår sådana här saker i familjen, för att man på något sätt ska ha en beredskap”*. Lärare 2, uttrycker sin åsikt såhär *”I de fall det behövs så måste man kunna träffas mer”*

Lärare 2 fortsätter *”Som det är nu går de ju inte att få tag på, det bästa vore om de var lätta att få tag på och träffa. För ibland när det inte händer något, när situationen rullar på fast det varit möte på möte. Det finns ju barn som far illa, kanske skulle de behöva plockas ifrån familjen. Man ser inte att det händer något och barnet befinner sig i samma situation, inget förändras för barnet”*.

Lärare 3, har tankar om formen på mötet med barn/förälder och socialtjänst. *”Det skulle vara så att man inte blev inskriven i några rullar, och de, man skulle kunna komma som familj när man har det jobbigt. Man skulle komma som mamma eller pappa eller som barn. Men att man jobbar för familjen och inte skrivs in. Och får en stämpel på sig. Det är avskräckande för många föräldrar som har det jobbigt. Öppna dialogen mellan soc och föräldrarna, familjen är trots allt det absolut viktigaste för alla barn, oavsett hur det är. Mer öppen kommunikation mellan lärare och socialtjänst och att man fångar upp familjerna tidigt, utan att de skrivs in.*

Alla lärare var positiva till samverkan och ansåg att det var nödvändigt att utveckla en samverkan för att tillsammans arbeta för barnets bästa. Lärare 3 säger *”Man måste inse att man måste bara samverka”*

Inte någon av lärarna hade fått någon utbildning eller annan form av påskning i samverkan. Signalerna från UKN var inte tydliga, men det är enligt SOL socialnämnden som ansvarar för samverkan. Likheter i rollerna såg de i att båda yrkesprofessionerna ville barnets bästa. Det blev tydligt att någon lärare såg och fokuserade mer på barnets skolsituation och någon annan på helheten av barnets verklighet. I möjligheten för samverkan i framtiden såg alla möten och träffar, även här betonades vikten av kontinuitet i träffarna. Visioner blev tydliga i samtalet om framtiden. Alla har en bild av hur det skulle kunna utvecklas för att bli till barnets bästa.

6.6.2 Socialsekreterare

Alla tre socialsekreterarna är klara över att de inte fått någon utbildning i samverkansarbete. Men alla är överens om att det är ett ämne som det pratas om och att som socialsekreterare 1 säger *”alla är inne på detta”*.

De signaler som socialnämnden ger om samverkan beskrivs av socialsekreterare 3, som *”Väldigt positiva”* och av socialsekreterare 1, *”Det är nästan som en order”*.

Rollen i samverkan ses på olika sätt, socialsekreterare 1, säger *”I vissa lägen kan jag uppleva att de är lite rädda för oss, vad har vi för befogenheter? Vad är det vi gör, egentligen?”*

Socialsekreterare 3, säger *”Jag är ju en del av samverkan, det är väldigt viktigt att jag upplyser som socialsekreterare om att allt bygger på offentligheten och att de vet hur jag jobbar och vad jag sysslar med”*. Socialsekreterare 2, säger *”I min roll som utredare styr föräldrarna rollen, hur och till viken del samverkan kan ske”*.

Likheter och dilemman i rollerna säger socialsekreterare 2, såhär om *”Ja, likheter är förstås att vi vill hjälpa barnet. Arbetet begränsas av föräldrarna och barnet är utlämnat till hur föräldrarna vill att vi ska arbeta”*. Socialsekreterare 1, säger. *”Så tycker jag att skolan är väldigt, så ...fyrkantiga i sitt tänkande. Ser kanske inte problemet i sin helhet, utan ”han kommer ju till skolan och inlärningsmässigt är allt OK, då måste ju allt vara bra och fungera, jag som lärare ser bara denna bit”*

Socialsekreterare 3, ser det såhär *”Om barnet kan få hjälp av skolan utan att vi blandas in, är det alltid bättre för barnet. De kan ju faktiskt försöka själva, med familjerådgivningen och med BUP, vi kan säga, du försök med föräldrarna och barnet innan vi blandas in”* någon säger *”Vi ser ju och vet så mycket mer än skolpersonalen och de vet att jag vet och där är dilemmat. Att skolpersonalen känner att ”det känns som om det inte händer någonting”*

Socialsekreterare 3, säger vidare. *”Vi är ju en myndighet, vi har uppföljningsskyldighet, vi har journaler, kan man slippa hamna i sociala register så ska man det så länge det går”.*

Tankar om framtiden och visioner, här har socialsekreterare 1, en klar bild av hur det skulle vara *”Det är ju lite det att man skulle vara uppdelade, faktiskt, som en sorts kontaktperson till just den skolan. Och att det regelbundet fanns små träffar sådär, mindre träffar men även stora, men de skulle ju vâran chef kunna ta då, sen kan vi ha lite mindre träffar. Utan bara...ja det skulle ju gå”.*

Socialsekreterare 3, tycker, *”Det är bara att fortsätta som det är, modellen, som vi utvecklar nu, med informationsmöten, där man inte pratar namn, ser bara barnet och problematiken, det är bra”.* Socialsekreterare 2, säger *”Tror på mer möten, vara en naturlig del i skolan t.e.x. informera och vara med vid föräldramöten. Vi kunde vara med i skolans mobbinggrupp och då blir det ju så att vi ingår som en del i skolans arbete”.*

Synen är på hur samverkan ska ges utrymme i framtiden kommer tydligt fram. Alla tre tycker att det är viktigt att samverka och att det måste till, för barnets bästa. De är positiva och har en kunskap om att samverkan måste finnas och utvecklas. Socialsekreterare 2 säger. *”Jag tror att det är viktigt, ska men hjälpa ett barn måste det finnas en samverkan”*

Ingen av socialsekreterarna hade fått någon utbildningsdag. Pusching tycker några att de får genom en ständigt levande diskussion om samverkan och att det finns ideer. Signalerna från nämnden var tydligt positiva till en samverkan. Det blir tydligt hur viktigt det är att rollerna är kända för alla inblandade. Alla socialsekreterare pratar om dilemmat att lärare inte vet att har de sagt a så får de säga b. Vikten av att klarlägga rollernas arbetssätt, sekretess och myndighetsutövning i en samverkan ser jag i dessa uttalande. Några tycker att det är till att fortsätta med det arbetsmetoder de utvecklat så kommer samverkan att bli en naturlig del av arbetet. I möjligheter för framtiden såg alla vikten av kontinuerliga möten. Visioner finns och tankar finns, men får de jordmån att växa i, forum att växa i och tid att utvecklas?

6.6.3 Analys i hur de olika yrkesprofessionerna ser på samverkan i framtiden

Här är det en tydlig bild av båda yrkesprofessionernas medvetenhet om vad som behövs för ett gott samverkansarbete. Kontinuerliga träffar. Det framstår som en av de viktigaste faktorerna i all litteratur jag läst. Den kunskapen finns väl förankrad. Hur lärare ser på sin roll, om det är skolsituationen som fokus är på eller hela barnets situation, förstår jag av intervjuerna att det är olika från lärare till lärare. För någon lärare är skolsituationen klart avgränsad till lärarrollen och resten av barnets situation faller på socialsekreterarens roll. Socialsekreterarna ser sin roll tydligt som myndighetsutövande. Att mötas och tydligt rama in de olika rollerna, är något som skulle förbättra relationerna mellan mikrosystemen i mesosystemet. Hur mesosystemets relationer samverkar och har likheter i hur de förhåller sig, påverkar barnets utveckling positivt (Klefbeck & Ogden 2003). Någon är intresserad av helheten och någon ser begränsningen i rollerna klart. Men det blir tydligt att det finns föreställningar om varandras yrkesprofessioner. Bristande kännedom om varandras arbetsmetoder kan bli till ett missnöje och leda till frustrationer (Lind, Mosholt & Schultz, 1999). Hur möjligheterna till samverkan utvecklas, är beroende på hur ledningen förhåller sig i exosystemet. Socialsekreterare och lärare har, visar undersökningen, kunskap om och intresse för, hur samverkan kan utvecklas. Det är "spelplanen" som behöver anpassas för att samverkan ska bli till ett naturligt och självklart arbetssätt. På makronivå påverkas samverkansutvecklingen av vilket vedertaget tankemönster som finns i samhället. Vad är normen för hur de olika yrkesprofessionerna förstås och vilken roll förväntas de ta. Vad säger lagen, makronivån och vilka förutsättningar får personalen att leva upp till den, exonivån (Lagerberg & Sundelin, 2000).

Alla intervjuade har tankar och visioner, det visar att det är ett ämne som lever i båda yrkesprofessionerna. Tänk, en seminariedag där alla dessa goda tankar kunde komma fram och ta form, för att utvecklas sida vid sida och bli till en del av arbetssättet.

7 SLUTDISKUSSION

Jag har i min uppsats valt att undersöka lärares och socialsekreterares perspektiv och syn på samverkan. Det jag ville undersöka var hur personalen förhåller sig till samverkan och vad de

ser för möjligheter och svårigheter. Jag frågade också om utveckling av samverkan och tankar och visioner om framtiden. Jag har lyssnat, transkriberat och analyserat intervjuerna. Min förhoppning är att ge en bild av hur det förhåller sig ”ute i verkligheten” hur enkelt eller hur svårt det är att samverka och hur de olika professionerna ser på varandras roller. De lärare och socialsekreterare jag mött har alla fokus på barnets bästa, men lever i en verklighet som är stressig och där inte alltid tiden räcker till för allt de vill uppnå.

Jag ser det som positivt att resultatet visar att alla intervjupersonerna vet att det behövs fler möten för att skapa en ökad samverkan. Alla intervjupersoner vill träffas mer och skapa relationer. Genomförandet av detta skulle kosta tid, det finns det inte gott om i någon av organisationerna. Elevvårdskonferenser har en stark ställning som ett forum för möte där helhetsbilden av barnet blir synlig. Alla intervjuade i undersökningen, både lärare och socialsekreterare var positiva till den formen av möten för att få en samverkan och en helhetsbild av barnet. Litteraturen jag läst pekar på förhållanden som är avgörande för samverkansutvecklingen. Som arbetsledningens stöd, forum för att bygga goda relationer och att skapa tydliga ramar för de olika yrkesrollernas professionalism. Socialsekreterarna säger att arbetsledningen är positiv till samverkan, lärarna säger att det pratas inte om samverkan. Arbetsledningens andemening är att samverkan ska utvecklas, men får personalen stöd, den spelplan för att skapa just sina verksamheters lapptäcke? Struktur och rutiner i arbetssättet, för att skapa en relation mellan de personer som, i de flesta fall känner barnet bäst, efter föräldrarna, vore något att sträva efter menar jag.

I kommunen där jag gjort min undersökning träffas socialförvaltningens chef och UKNs förvaltningschef regelbundet, det ska ge signaler till personalen och forma arbetet i för framtiden.

Visioner för framtiden saknas inte. En socialsekreterare säger i undersökningen att de skulle medverka vid föräldramöten och bli som en naturlig del av skolan och att socialsekreterare kunde ingå i t.ex. skolans mobbinggrupp eller någon annan lämplig grupp med inriktning på elevvårdsarbete. En annan tanke, som kom från en socialsekreterare i undersökningen, är att dela upp skolorna, så att en och samma socialsekreterare ansvarade för kontakterna med en bestämd skola. Det skulle finnas avsatt tid för att skapa en regelbundenhet i besöken. Då skulle relationer utvecklas och en naturlig arena för möten bildas.

En lärare i undersökningen återkommer vid flera tillfällen i intervjun till att det är bra att ha ett ansikte och att de är bra att socialsekreterarna kommer ut till skolorna någon gång. Den skola som läraren var verksam på, hade haft besök av en socialsekreterare som informerade allmänt och träffade skolpersonalen, vid ett tillfälle. Vilket värde läraren satt på detta besök, förstod jag när jag transkriberade intervjun. Det återkom genom hela intervjun hur bra, detta till formen enkla och inte särskilt tidskrävande möte, upplevts av personalen på skolan.

Undersökningen visar att sekretessen är ett hinder i samverkan. Det är svårt att skapa en relation och en dialog om individen hela tiden ska tänka på vad som får sägas. Ramar, så att all personal vet vad som gäller är viktiga. Annars är det lätt att sekretessen påverkar samverkan, som en socialsekreterare säger *”Det klassiska är att man sitter och blir osäker på om man kan säga något. Istället kanske det blir så att man inte ger någon information.”* Då kan resultatet bli att samverkan upplevs såhär, som en lärare i undersökningen säger *”Men om man inte heller gör något för att man ska kunna samverka och sen är det bara så. Gömmer sig bakom sekretessen och försöker inte få istånd en samverkan. Säger bara, tyvärr, tyvärr, tystnadsplikten, och försöker inte ens, då blir ju situationen sådan.”*

Sedan menar jag att vi kan ställa oss frågan, är samverkan något som tillför barnet något, eller är det bara ett ord i tiden. Är samverkan alltid bra och vem är den bra för? Barnet eller förvaltningen eller budgeten? Litteraturen som jag tagit del av visar vikten av att all personal är med på, engagerad i och positiv till samverkan. Det formas enligt litteraturen lätt plattformar för individer som brinner och lägger ner sin själ i samverkansutvecklingen, men när de inte orkar längre, så faller arbetet. En socialsekreterare ansåg att samverkan hade det pratets om länge, men inget hände. *”Mycket snack och lite verkstad.”* Är det bara en vision som är omöjlig att integrera i det dagliga arbetet? Vill egentligen lärare och socialsekreterare att samverkan ska utvecklas eller revirmarkerar de sin egen yrkesroll? Min åsikt, efter att tagit del av undersökningen och litteraturen, är att för att få en helhetsbild av barnet krävs en helhetssyn. Det gör att samverkan är otroligt viktig ur ett barnperspektiv, när det finns ett behov av att se hela barnets verklighet. Helhetsbild kräver helhetssyn! Vi får inte gömma oss i våra olika roller och bevaka den del som vi tycker tillfaller oss. Vad är mitt ansvar, resten är någon annans ansvar. Gå gärna tillbaka och läs dikten om stenen i inledningen.

8 KÄLLFÖRTECKNING

Andersson, Gunvor (2002) i Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur.

Bergmark, Åke & Lundström, Tommy (2005) Forskningssupplement- Med förenade krafter. *Sociologen* 2005:1, 1-12.

Bölander-Ramstedt, Aja (1993) *Djärva gräsrotsbyråkrater*. Örebro: Forskargruppen i socialt arbete.

Carlsson Bergdahl & Annica (2004) I göteborg fungerar samarbetet. *Sociologen* 2004:5, 64-66.

Denscombe, Martyn (2000) *Forskningshandboken-för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur

Drugli, May Britt (2003) *Barn vi bekymrar oss om* Stockholm: Liber

Fridh, Birthe & Norman Gunilla (2001) *Att utreda när barn far illa*. Stockholm: Förlagshuset Gothia.

Halvorsen, Knut (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Hindberg, Barbro (2001) *När omsorgen sviktar*. Stockholm: Rädda barnen.

Kassman, Anders (2002) *Att hitta former för arbetet kring utsatta ungdomar*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Klefbeck, Johan & Ogden, Terje (2003) *Barn och nätverk*. Stockholm: Liber AB. Andra upplagan.

Kvale (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lagerberg, Dagmar & Sundelin, Claes (2000) *Risk och prognos i socialt arbete med barn*. Stockholm: Förlagshuset Gothia.

Lind, Lene, Mosholt, Birger & Schultz, Elsebet (1999) *Två världar*. Stockholm: Runa förlag.

Nordström, Carl & Thuneved Anders (2004) *Nya sociallagarna*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Perjos, Solveig (2002) *Klart att det betyder något att folk bryr sig*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Pettersson, Ulla (1999) *Samverkan i barnavårdsarbete*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Rönnols, Gunnel (2002) *Det är väl bara för de duktiga*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Sundell, Knut & Egelund, Tine (2002) *Barnavårdsutredningar*. Stockholm: Förlagshuset Gothia.

Sundell, Knut & Flodin, Birgit (1997) *Att samverka kring barn i riskzonen*. Stockholm: Svenska Kommunförbundet.

Widerberg (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Övriga källor

Skolverkets hemsida (1) Besöksdatum 20051115

<http://www.skolverket.se/styr/vad.shtml>

Intervjuer

Med lärare

2005-11-23

2005-12-02

2005-12-05

med socialsekreterare

2005-11-25

2005-11-25

2005-12-02

9 BILAGA 1

Informationsbrev

Jag är socionomstuderande och går min 6:e termin på socialhögskolan vid Lunds Universitet. Kursen jag läser nu heter Socialt arbete med barn och unga och i denna kurs ska jag skriva en C-uppsats, omfattande 10 poäng. I uppsatsarbetet ska vi fördjupa oss i en frågeställning som vi är intresserade av att veta mera om.

Syftet med uppsatsen är att studera skolpersonalens, respektive socialtjänstens personals perspektiv och syn på samverkan med varandra, i arbetet med socialt utsatta barn och hur är samverkansformerna utformade.

Upplägget kommer att vara så att jag intervjuar tre personer som arbetar i skolan med barn i åldrarna F-5 och med tre socialsekreterare som arbetar med barn i samma åldersgrupp. Min förväntning är att få ta del av ert perspektiv på problemet och er kunskap. Intervjuerna kommer tidsmässigt att ta ca: en timme och genomförs på en plats som ni väljer.

Det material som samlas in kommer att hanteras utan namn, kommunens namn kommer inte heller att finnas med. Ur intervjuerna kommer jag att lyfta det generella som är intressant för uppsatsen. Citat kommer att finnas men utan namn och kön.

När C-uppsatsen är examinerad och klar, kommer jag att se till att ni får den.

Under perioden vi skriver har vi en handledare. Handledare för mitt arbete är Maria Bangura Arvidsson. Maria är Universitetslektor och arbetar på Socialhögskolan i Lund, tfn 046/2223065.

Deltagandet är frivilligt men jag är tacksam om ni vill vara med och dela med er av er kunskap. Jag behöver er hjälp för att genomföra min C-uppsats.

Med vänliga hälsningar

*Anna Johansson
Hinneryd pl 3279
287 93 STRÖMSNÄSBRUK
tfn. 0433/251 33*

10 BILAGA 2

Intervjuguide för skolpersonal. Samverkan skola socialtjänst

Inledande

- Viken är din befattning?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Hur länge har du arbetat med dessa uppgifter?
- Trivs du med ditt arbete?

Samverkan mellan skola och socialtjänst

- Kan du beskriva ett par arbetssituation som innebär samverkan?
- Vad finns det för arbetsuppgifter som är kopplade till samverkan?
- Hur upplever du samverkan i nuläget, kan du beskriva?
- Hur förhåller ni er i arbetsgruppen till samverkan, är det något ni pratar om i arbetslaget?

Utveckling av samverkan

- Kan du beskriva en samverkanssituation tio år tillbaka i tiden?
- Har samverkan utvecklats på något sätt, under de senare åren och vad ser du i så fall som skillnaden?
- Har ditt sätt att se på samverkan förändrats de senare åren?

Underlättande

- Kan du ge förtydligande exempel på en situation där samverkan fungerar?
- Vad finns det som underlättar en samverkan?
- Hur ställer sig arbetsledningen till det?

Svårigheter

- Kan du ge förtydligande exempel på en situation där samverkan inte fungerar?
- Vad finns det för svårigheter i samverkansarbete?
- Hur ställer sig arbetsledningen till det?

Samverkan mellan skola och socialtjänst i framtiden

- Har du fått tillgång till någon fortbildnings/utbildningsdag i hur samverkan skola och socialtjänst kan utvecklas?
- Har du fått någon annan form av pushing för att utveckla samverkan?
- Vad får ni för signaler ifrån UKN?
- Hur ser du på din roll i samverkan med den andra professionen?
- Finns det några likheter eller särskilda dilemma i rollerna?
- Har du tankar och visioner om hur samverkan skulle kunna vara?

11 BILAGA 3

Intervjuguide för socialtjänsten. Samverkan skola socialtjänst

Inledande

- Viken är din befattning?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Hur länge har du arbetat med dessa uppgifter?
- Trivs du med ditt arbete?

Samverkan mellan skola och socialtjänst

- Kan du beskriva en arbetssituation som innebär samverkan?
- Vad finns det för arbetsuppgifter som är kopplade till samverkan?
- Hur upplever du samverkan i nuläget, kan du beskriva?
- Hur förhåller ni er i arbetsgruppen till samverkan, är det något ni pratar om i arbetslaget?

Utveckling av samverkan

- Kan du beskriva en samverkanssituation för tio år sedan?
- Har samverkan utvecklats på något sätt, under de senare åren och vad ser du i så fall som skillnaden?
- Har ditt sätt att se på samverkan förändrats de senare åren?

Underlättande

- Kan du ge förtydligande exempel på en situation där samverkan fungerar?
- Vad finns det som underlättar en samverkan?
- Hur ställer sig arbetsledningen till det?

Svårigheter

- Kan du ge förtydligande exempel på en situation där samverkan inte fungerar?
- Vad finns det för svårigheter i samverkansarbete?
- Hur ställer sig arbetsledningen till det?

Samverkan mellan skola och socialtjänst i framtiden

- Har du fått tillgång till någon fortbildnings/utbildningsdag i hur samverkan skola och socialtjänst kan utvecklas?
- Har du fått någon annan form av pushing för att utveckla samverkan?
- Vad får ni för signaler ifrån socialnämnden?
- Hur ser du på din roll i samverkan med den andra professionen?
- Finns det några likheter eller särskilda dilemma i rollerna?
- Har du tankar och visioner om hur samverkan skulle kunna vara?